

Notat

Vedrørende: Afvikling af gæld på affaldsområdet
Sagsnavn: Orientering om affaldsaftalens betydning for Randers Kommune
Sagsnummer: 07.00.00-G01-42-20
Skrevet af: Sidsel Homann Jørgensen
E-mail: Sidsel.Homann.Jorgensen@randers.dk
Forvaltning: Stab og Bæredygtighed
Dato: 17-08-2020
Sendes til: **Byrådet (som en del af budgetmaterialet 2021-2024)**

Indledning

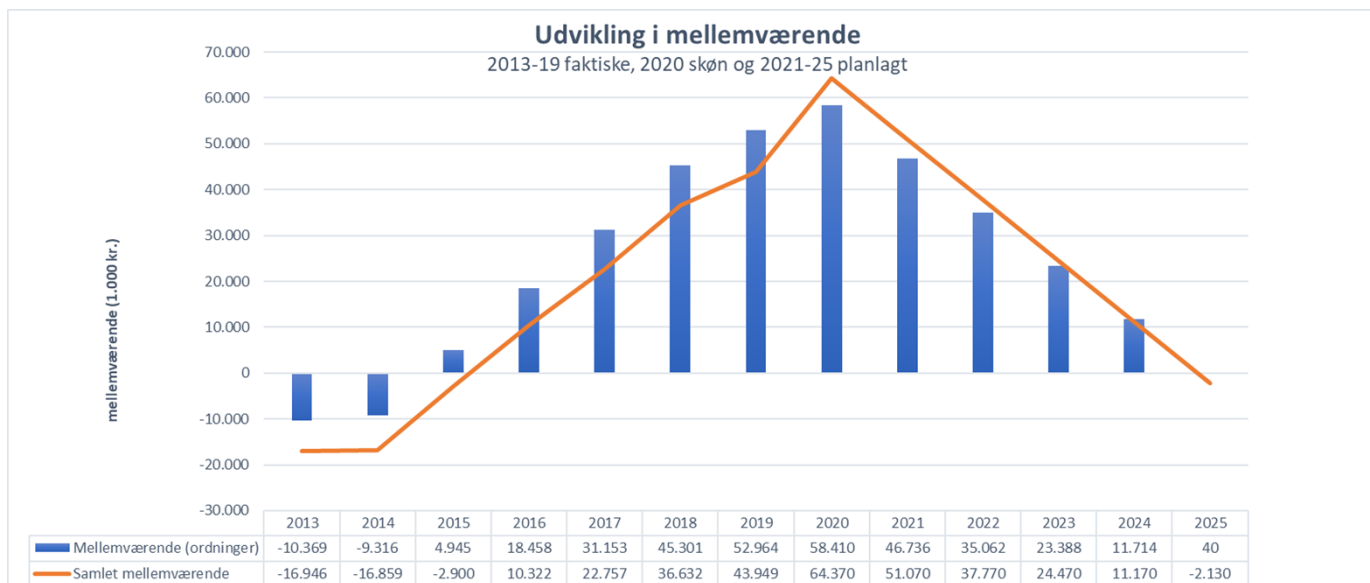
Affaldsområdet er brugerfinansieret, hvilket betyder at de enkelte affaldsordninger skal hvile i sig selv. Gennem de seneste år har taksterne været sat for lavt i forhold til de faktiske omkostninger på affaldsområdet. Det betyder, at forbrugerne har betalt for lidt for afhentning af deres affald, og der er dermed opstået en større gæld til kommunekassen.

Affaldsområdet forventes at have en gæld til kommunekassen på 50 mio. kr. ved årsskiftet 2020/2021. Hertil kommer udgifter til etablering af forbehandlingsanlæg, som byrådet tidligere har givet bevilling til. Forvaltningen fremlægger her en afviklingsplan, der betyder, at underskuddet er tilbagebetalt ved udgangen af 2025.

Affald og Genbrug - udvikling i mellemværende 2013-19 samt skøn for 2020-25

(beløb i 1.000 kr.)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	skøn 2020	forv. 2021	forv. 2022	forv. 2023	forv. 2024	forv. 2025
I alt ordninger	-10.369	-9.316	4.945	18.458	31.153	45.301	52.964	58.410	46.736	35.062	23.388	11.714	40
Hensættelse deponi og anlægsinvestering	-6.577	-7.543	-7.845	-8.136	-8.396	-8.669	-9.015	5.960	4.334	2.708	1.082	-544	-2.170
Udvikling i mellemværende*	-16.946	-16.859	-2.900	10.322	22.757	36.632	43.949	64.370	51.070	37.770	24.470	11.170	-2.130

*) - = Affald og Genbrug har tilgodehavende hos kommunen /+ = Affald og Genbrug har gæld til kommunen

Underskuddet på affaldsområdet er opstået af flere forskellige årsager. Dels har der været stigende mængder affald, som kombineret med faldende priser på fraktionerne tegner sig for størstedelen af underskuddet. Dels har økonomistyringen ikke være tilstrækkelig i forhold til at sikre takster, der kan rumme disse udsving. Økonomistyringen er nu opprioriteret, således at der er oprettet en særskilt økonomisektion i Udvikling, Miljø og Teknik. Der er ligeledes indkøbt en gebyrberegner, som sikrer, at takstberegningerne bliver mere gennemskuelige.

Taksterne for 2021 er nu færdigbearbejdede. Der er behov for at forhøje taksterne dels til finansiering af de stigende udgifter, så der bliver balance i budgetter, dels for at kunne afvikle gæld.

Affaldsområdet

Affaldsområdets årlige bruttoudgifter udgør 105 mio. kr. Heraf er 48 mio. kr. kontraktbundne hos renovatørerne, hvoraf Meldgaard er den største med godt 39 mio. kr. Løn til medarbejdere på området udgør 22 mio. kr. Der er ansat 65 medarbejdere på området, hvoraf 50 (svarende til 33,4 årsværk) arbejder på Affaldsterminalen og genbrugspladserne. Der er 15 ansatte, der arbejder med udbud, kundebetjening, skoletjeneste, planlægning og udvikling. Der arbejdes løbende med effektiviseringer på området, ligesom en ny ressource- og affaldsplan er under udarbejdelse.

Der blev i juni 2020 indgået en politisk aftale om affaldsområdet, som kommer til at få meget store konsekvenser for opgaverne. Dels skal der indsamles i 10 fraktioner, hvilket kommer til at stille store krav både til implementering og til sortering. Dels skal de kommunale aktiviteter omkring efterbehandling af affaldet selskabsgøres og sælges. Da der endnu ikke forelægger en lovtæst, er det ikke på nuværende tidspunkt muligt at estimere aftalens økonomiske og personalemæssige konsekvenser.

Tilpasning af takster

Gælden på ordninger forventes ultimo 2020 at udgøre 58,4 mio. kr. Der er således budgetteret med en årlig gældsafvikling på knap 11,7 mio. kr. i perioden 2021-25.

Foruden mellemværende på ordninger hensættes årligt et lovpligtigt beløb til lukning af deponi. Hensættelsen forventes at stige i perioden fra 9,24 mio. kr. til 10,32 mio. kr. Endvidere er der i 2020 planlagt etablering af forbehandlingsanlæg til organisk affald for en anlægssum på 15,2 mio. kr. Der er budgetteret med at dette anlæg afdrages over ca. 11 år., hvorfor restgælden ultimo 2025 vil udgøre 8,150 mio. kr.

Mellemværende for Affald og Genbrug under ét forventes således at falde fra en forventet gæld på 64,370 mio. kr. ultimo 2020 til en opsparing på 2,130 mio. kr. ultimo 2025

De takster, der foreslås for 2021, er tilpasset afviklingsplanen, og der budgetteres konservativt i forhold til både mængder og afsætningspriser.

På tværs af de forskellige ordninger bliver der en gennemsnitlig takstforhøjelse på omkring 15%, men en lidt større andel rammer husstandsordningerne, som forventes at stige omkring 20% i gennemsnit. Her vil der være en forholdsmæssigt større stigning på ugetømning (43%), da denne ordning har været forholdsmæssigt billig og ikke har betalt for tømning af organisk affald ugentligt.

Taksterne for en-familieshuse samlet for restaffald, organisk affald og genbrug for 2021 på 14-dagestømning bliver 2484 kr. Dette er i niveau med de omkringliggende kommuner, som har takster mellem 2.160 og 2.923 for 14 dagestømning i 2020. For ugetømning bliver taksten 3615 kr. på niveau med Vejle Kommune, som i 2020 lå på 3.490 kr. Vejle Kommune er den nærmeste kommune, der indsamler i de samme fraktioner, som Randers gør.

Forslag til effektiviseringer og besparelser

Forvaltningen har gennemgået affaldsområdet, og der kan peges på følgende mulige besparelser:

EXIT:

EXIT kommer hvert år i husstandsomdelt udgave, der ca. koster 500.000 kr. i trykning og distribution svarende 10 kr. pr. husstand.

Oplysningerne i EXIT er oplysninger, der også bruges på hjemmeside mv. og generelt.

Brugerundersøgelserne om EXIT har vist stor tilfredshed med bladet både i anvendelighed og genkendelighed.

Det har hidtil været vurderingen, at borgerne skal påvirkes aktivt hen i mod bedre sortering og til mere viden om miljø og bæredygtighed, og at dette ikke nås ved en hjemmeside.

Grønne poser til madaffald:

Der indkøbes og distribueres grønne poser til alle husstande hvert år for rundt regnet 1,3 mio. kr. svarende til 25 kr. pr. husstand. Dette er ca. 180 poser pr. husstand pr. år.

Det er vurderingen, at den grønne pose er et vigtigt signal og motivationsfaktor for borgerne til at få sorteret korrekt, da den minder om det vigtige i at få sorteret, når man ser den. Det er ligeledes vurderingen, at mængden af udsorteret madaffald vil gå ned, hvis de grønne poser ikke uddeles mere.

Der skal anvendes poser til madaffaldet af hygiejniske grunde, og alternativet til ikke at udlevere poser, vil være, at borgerne selv købte dem. Dette ville dog ikke kunne gøres til samme pris.

Uge/14-dages tømninger:

I dag er det frivilligt om borgerne anvender uge-tømning eller 14-dages tømning og man betaler en kostægte pris i forhold tømningssomkostningerne. I forbindelse med seneste udbud og forelæggelsen politisk foreslog forvaltningen, at man indførte tvungen 14-dages tømning ved énfamiliehuse. Dette forslag faldt dog. Ved de indkomne priser i forbindelse med udbuddet er der ingen forskel på tømmeprisen pr. tømning ved uge-tømning og ved 14-dages tømning.

Ved at gå over til 14-dages tømning vil den enkelte borger opleve en besparelse, men for ordningen som sådan vil det være neutralt.

I 2021 forventes ca. 66 % af husstandene at være gået over til 14-dages tømning.

Ved tvungen 14-dages tømning vil der blive behov for nye og større beholdere med dertil hørende omkostninger. Er det frivilligt ændres der typisk, når mængden er indrettet/afpasset den valgte løsning.

Det vil ved flerfamiliehuse/etageejendomme ikke give mening at gå over til 14-dages tømning, da antallet af containere og volumen er nøje afpasset behovet, og 14-dages tømning vil derfor kræve det dobbelte antal beholdere og dette vil medføre pladsmangel, hvor der i forvejen ikke er for meget plads.

Sænket serviceniveau på genbrugspladserne:

Det er muligt at sænke serviceniveauet på genbrugspladserne, således at åbningstiden reduceres på de 3 små pladser med en ugentlig lukkedag, åbningstiden på genbrugspladsen i Randers reduceres, og bemanningen sænkes på genbrugspladsen i Randers. En sådan sænkning vil kunne give en besparelse på 20% af lønbudgettet svarende til 1,3 mio. kr.

Åbningstider på genbrugspladser svinger på tværs af kommuner. Tendensen er, at der skæres ned på åbningstiderne på genbrugspladser i landdistrikter, mens åbningstider i byerne udvides. Det er ikke undersøgt, om der er en sammenhæng mellem åbningstider og mængder, der afleveres på genbrugspladserne.

En reduktion af bemanningen på genbrugspladsen i Randers vil betyde mindre vejledning til borgerne. Dette vurderes at ville medføre urenere fraktioner, der enten skal eftersorteres, eller giver større udgifter i forbindelse med afsætningen. Der må derfor forventes afledte udgifter af reduktionen.

Budgetreduktioners effekt på taksterne

Ændringer i serviceniveauet vil skulle afspejles i taksterne. Taksterne sammensættes enkeltvis for den enkelte ordning, og der kan derfor ikke præcist beregnes, hvad taksten vil være i de forskellige situationer. I runde tal vil et budget på 2 mio. mindre betyde, at taksten for et en-familieshus bliver omkring 50 kr. mindre end ellers. En budgetreduktion på 5 mio. kr. vil betyde ca. 120 kr. mindre i takst